

RAFAŁ MARCIN LESZCZYŃSKI,
AGNIESZKA TERESA TYS

Rocznik Teologiczny
LXI – z. 4/2019
s. 857-859
DOI: 10.36124/rt.2019.41

**Konferencja naukowa:
„Ulryk Zwingli.
500 lat Reformacji w Zurychu”
(6 listopada 2019)**

**Scientific conference:
“Ulrich Zwingli. 500 years of the Reformation in Zurich”
(6 November 2019)**

Wśród teologów, których poglądy miały istotne znaczenie dla rozwoju protestantyzmu oraz ukształtowania się nauki Kościołów ewangelicko-reformowanych, Ulryk Zwingli zajmuje niewątpliwie jedno z czołowych miejsc. Mimo że w XVI wieku jego koncepcje zyskały w naszym kraju spore grono zwolenników, to obecnie postać Reformatora z Zurychu jest w Polsce mało znana. Zdecydowanie więcej miejsca w krajowym dyskursie naukowym poświęca się Marcinowi Lutrowi i Janowi Kalwinowi. Z tego powodu zasadniczym celem konferencji „Ulrich Zwingli. 500 lat Reformacji w Zurychu”, która odbyła się 6 listopada 2019 roku w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, było wypełnienie tej luki. Pochyleniu się nad postacią szwajcarskiego Reformatora sprzyjał również rok 2019, który w środowiskach ewangelickich poświęcono pamięci Zwingliego. Konferencja została zorganizowana przez Wydział Teologiczny ChAT oraz Kościół Ewangelicko-Reformowany w RP, zaś patronat nad nią objęła Ambasada Konfederacji Szwajcarskiej.

Uczestników konferencji powitali: JM ks. prof. ChAT dr hab. Bogusław Milerski – Rektor Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, JE Jürg Stephan Burri – Ambasador Konfederacji Szwajcarskiej w RP, JE ks. Marek Izdebski – Biskup Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP, prof. ChAT dr hab. Jerzy Ostapczuk – Dziekan Wydziału Teologicznego ChAT oraz prof. ChAT dr hab. Rafał Marcin Leszczyński – przewodniczący konferencji. Sympozjum poświęcone Reformatorowi z Zurychu zgromadziło wielu zwierzchników Kościołów chrześcijańskich, jak również przedstawicieli różnych ośrodków naukowych w Polsce.

Program konferencji został podzielony na trzy części. W pierwszej sesji, dwa pierwsze referaty miały na celu przedstawienie kontekstu historycznego, w jakim żył, działał i tworzył szwajcarski Reformator. Rozpoczęcie obrad od nakreślenia powyższej perspektywy było niezbędne dla odpowiedniego zrozumienia kolejnych referatów podejmujących zagadnienia teologiczne, filozoficzne, kulturowe, a także do łatwiejszego wydobycia i określenia *novum* myśli Zwingliego na tle twórczości innych Reformatorów. Zadania tego podjęli się dwaj historycy: prof. dr hab. Wojciech Kriegseisen (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk) w referacie pt. „Miasto jako «środowisko naturalne» ruchu reformacyjnego w XVI wieku. Przykład Ulryka Zwingliego” oraz dr Piotr Robak (Wydział Filozoficzno-Historyczny Uniwersytetu Łódzkiego), którego wystąpienia nosiło tytuł: „Zurych w czasach Ulryka Zwingliego: władza i Kościół”. Następnie ks. prof. PWT dr hab. Rajmund Pietkiewicz (Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu) swoim referatem pt. „Ulryk Zwingli jako biblista” zajął się zwingliąską metodą interpretacji i wykładu tekstu Pisma Świętego zwaną *Prophezei*.

W drugiej sesji uwagę poświęcono wpierrw sakramentologii zwingliąskiej. W pierwszym z nich ks. prof. dr hab. Piotr Jaskóła (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego) zaprezentował koncepcję chrztu w teologii Reformatora z Zurychu oraz jej ewolucję. Z kolei prof. ChAT dr hab. Jerzy Sojka (Wydział Teologiczny ChAT) wybrał

metodę porównawczą i przybliżył słuchaczom nie tylko zwingliańską interpretację Wieczery Pańskiej, lecz również luterańską. Ukazał także istotę sporu o obecność Chrystusa w Wieczery Pańskiej, który rozgorzał pomiędzy Zwinglim i Lutrem. Zaś prof. dr hab. Stanisław Obirek (Ośrodek Studiów Amerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego) przedniósł rozważania konferencyjne na płaszczyźnie kulturowo-religijnej: „Kulturowe i religijne uwarunkowania polemiki Piotra Skargi z myślą Ulryka Zwingliego”. Sesję zakończył referat pt. „Luter, Zwingli, Kalwin. Trzy spojrzenia na Słowo i muzykę w Kościele w kontekście kultury muzycznej XVI w.”, który został wygłoszony przez ks. mgra Andrzeja Polaszka (Wydział Teologiczny ChAT) oraz Marię Polaszek (Wydział Historyczny Uniwersytetu Adama Mickiewicza).

Ostatnia część konferencji zdominowana została przez zagadnienia filozoficzne, etyczne i wychowawcze. Jako pierwszy głos zabrał ks. bp prof. ChAT dr hab. Marcin Hintz (Wydział Teologiczny ChAT), który przybliżył uczestnikom konferencji poglądy etyczne Reformatora z Zurychu. Następnie mgr Agnieszka Teresa Tys (Wydział Teologiczny ChAT) nakreśliła obraz Zwingliego jako wychowawcy. Konferencję zamknęło wystąpienie prof. ChAT dra hab. Rafała Marcina Leszczyńskiego (Wydział Teologiczny ChAT) na temat stosunku Zwingliego do filozofii.

Konferencja ukazała dorobek Ulryka Zwingliego z wielu perspektyw badawczych, wypełniła przynajmniej niektóre białe plamy w polskim stanie badań nad Reformatorem z Zurychu. Było to też ważne wydarzenie dla Kościołów reformacyjnych w naszym kraju, ponieważ polska bibliografia poświęcona Zwingliemu jest bardzo wąska, a niniejsza konferencja w krótkim czasie zaprezentowała szeroki wachlarz zagadnień związanych z twórczością Szwajcara. Organizatorzy mają także nadzieję, iż symposium pobudzi rozwój badań nad dokonaniem i teologią Zwingliego w naszym kraju.

CHRZEŚCIJAŃSKA AKADEMIA TEOLOGICZNA
w WARSZAWIE

Rok LXI

Zeszyt 4

ROCZNIK TEOLOGICZNY

WARSZAWA 2019

REDAGUJE KOLEGIUM

dr hab. Jakub Sławik, prof. ChAT – redaktor naczelny

dr hab. Jerzy Ostapczuk, prof. ChAT – zastępca redaktora naczelnego

prof. dr hab. Tadeusz J. Zieliński

dr hab. Borys Przedpełski, prof. ChAT

dr hab. Jerzy Sojka, prof. ChAT – sekretarz redakcji

MIĘDZYNARODOWA RADA NAUKOWA

JE metropolita prof. dr hab. Sawa (Michał Hrycuniak), ChAT

bp prof. dr hab. Wiktor Wysoczański, ChAT

abp prof. dr hab. Jerzy Pańkowski, ChAT

prof. dr hab. Atanolij Aleksiejew, Państwowy Uniwersytet w Petersburgu

prof. dr Marcello Garzaniti, Uniwersytet we Florencji

prof. dr hab. Michael Meyer-Blanck, Uniwersytet w Bonn

prof. dr hab. Antoni Mironowicz, Uniwersytet w Białymstoku

prof. dr hab. Wiesław Przyczyna, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

prof. dr hab. Tadeusz Stegner, Uniwersytet Gdański

prof. dr Urs von Arx, Uniwersytet w Bernie

prof. dr hab. Piotr Wilczek, Uniwersytet Warszawski

Skład komputerowy – Jerzy Sojka

W związku z wprowadzaniem równoległej publikacji czasopisma w wersji papierowej i elektronicznej Redakcja „Rocznika Teologicznego” informuje, iż wersją pierwotną jest wersja papierowa.

BWHEBB, BWHEBL, BWTRANSH [Hebrew]; BWGRKL, BWGRKN, and BWGRKI [Greek]

PostScript® Type 1 and TrueType fonts Copyright ©1994-2013 BibleWorks, LLC.

All rights reserved. These Biblical Greek and Hebrew fonts are used with permission and are from BibleWorks (www.bibleworks.com)

ISSN 0239-2550

Wydano nakładem

Wydawnictwa Naukowe ChAT

ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa, tel. +48 22 635-68-55

Nakład: 100 egz., objętość ark. wyd.: 12,6

Druk: druk-24h.com.pl

ul. Zwycięstwa 10,

15-703 Białystok

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

- KALINA WOJCIECHOWSKA, *Rekontekstualizacja i reinterpretacja Psalmu 18[17], 5a i Ps 16[15], 8-11 w kazaniu Piotra w Dz 2, 22-33*..... 587
- JERZY OSTARCZUK, *Кириллическое рукописное Евангелие-апракос конца (втор. пол.?) XII в.: Национальная библиотека св. Кирилла и Мефодия в Софии № 25, Одесский Археологический музей № 59625 и Библиотека Российской академии наук в Санкт-Петербурге № 4.5.22. Проблема типологической классификации*..... 611
- СЕРГЕЙ ШУМИЛО, *Участие в антиуниинном сопротивлении в Украине игумена Афонского Пантелеимонова монастыря архимандрита Матфея и его связи с Иоанном Вишенским и Киприаном Острожаниным*..... 631
- ANDRZEJ BACZYŃSKI, *Trynitarny wymiar tajemnicy Kościoła* 651
- ARTUR ALEKSIEJUK, *Naukowo-badawcza eksploracja ludzkich zarodków w dyskursie bioetyczno-teologicznym wybranych Kościołów ewangelicko-reformowanych*..... 675
- JAKUB KOSTIUCZUK, *Dlaczego prawosławni świętowali Wielkanoc tydzień później?* 723
- ZBIGNIEW KAŻMIERCZAK, *Niepewność poznawcza jako element liberalnego kwakryzmu* 743
- RENATA NOWAKOWSKA-SIUTA, *Autopercepcje przyszłych nauczycieli w konfrontacji z funkcjami i zadaniami współczesnego uniwersytetu* 763
- TADEUSZ J. ZIELIŃSKI, *Nauczanie religii a kwestia neutralności światopoglądowej i świeckości szkoły w Polsce* 785

MATERIAŁY

- BOGUSŁAW MILERSKI, *Kazanie inauguracyjne (J 1, 1-5)* 811
- JOANNA TOKARSKA-BAKIR, *Odwaga* 817
- TADEUSZ J. ZIELIŃSKI, *Dwa międzywojenne projekty ustaw o uznawaniu związków religijnych w Polsce* 825

RECENZJE

- Orłowski, Mariusz. 2018. *Puławscy zielonoświątkowcy. Kościół Chrześcijań-
jan Wiary Ewangelicznej w Puławach w latach 1991-1995*. Warszawa:
Wydawnictwo Naukowe Semper, ss. 115 (JAN MIRONCZUK)..... 833
- Stella-Sawicki, Marek A. 2018. *A Contextual Chronology of The Sovereign
Military Hospitaller Order of St John of Jerusalem of Rhodos and of
Malta. Defence of the Faith and humble Service of the Poor and the Sick
1099-2018 A.D. Without a final chapter*. Londinium: MSS Consulting
London, ss. 500 (ANDRZEJ F. DZIUBA)..... 837

KRONIKA

- IV Studencko-Doktorancka Konferencja Naukowa Teologów (7-8 czerwca
2019)* (ARTUR JEMIELITA)..... 845
- Inauguracja roku akademickiego 2019/2020 (3 października 2019)*
(JERZY BETLEJKO)..... 849
- Konferencja Rzecznika Praw Obywatelskich i Chrześcijańskiej Akademii
Teologicznej w Warszawie pt. „(Nie)zapomniane cmentarze” (23 paź-
dziernika 2019)* (TADEUSZ J. ZIELIŃSKI)..... 853
- Konferencja naukowa: „Ulryk Zwingli. 500 lat Reformacji w Zurychu”
(6 listopada 2019)* (RAFAŁ MARCIN LESZCZYŃSKI, AGNIESZKA TERESA
TYS)..... 857
- Wykaz autorów 860
- Recenzenci „Rocznika Teologicznego” w roku 2019 861

Contents

ARTICLES

- KALINA WOJCIECHOWSKA, *Recontextualization and Reinterpretation of Psalm 18 [17]:5a and Psalm 16 [15]:8-11 in Peter's First Speech (Acts 2:22-33)*..... 587
- JERZY OSTAPCZUK, *Cyrillic Lectionary Gospel Manuscript from the end (2nd half?) of 12th century: Cyril and Methodius National Library of Bulgaria No 25, Odessa Archaeological Museum No 59625 and Library of Russian Academy of Science in Saint-Petersburg No 4.5.22. Typological Classification*..... 611
- SERGEJ ŠUMILO, *Participation in the Anti-Union Resistance in Ukraine of the Abbot of the Athos Panteleimon Monastery Archimandrite Matthew and the Aphonites John Vishensky and Kiprian Ostrozhnin*..... 631
- ANDRZEJ BACZYŃSKI, *The Trinitarian Dimension of the Mystery of the Church*..... 651
- ARTUR ALEKSIEJUK, *Scientific Exploration into Human Embryos in the Bio-ethical Discourse of Selected Evangelical Reformed Churches* 675
- JAKUB KOSTIUCZUK, *Why did Orthodox believers celebrate Easter a week later?* 723
- ZBIGNIEW KAŻMIERCZAK, *Cognitive Incertitude as an Element of Liberal Quakerism* 743
- RENATA NOWAKOWSKA-SIUTA, *Agency and communion. Future teachers' self-perceptions in confrontation with functions and tasks of contemporary University* 763
- TADEUSZ J. ZIELIŃSKI, *Teaching of religion and the issue of worldview neutrality and secular character of schools in Poland*..... 785

MATERIALS

- BOGUSŁAW MILERSKI, *Inaugural sermon (Joh. 1:1-5)*..... 811
- JOANNA TOKARSKA-BAKIR, *Courage*..... 817
- TADEUSZ J. ZIELIŃSKI, *Two interwar bills on the recognition of religious associations in Poland* 825

REVIEWS

- Orłowski, Mariusz. 2018. *Puławscy zielonoświątkowcy. Kościół Chrześcijań-
jan Wiary Ewangelicznej w Puławach w latach 1991-1995*. Warszawa:
Wydawnictwo Naukowe Semper, pp. 115 (JAN MIRONCZUK)..... 833
- Stella-Sawicki, Marek A. 2018. *A Contextual Chronology of The Sovereign
Military Hospitaller Order of St John of Jerusalem of Rhodos and of
Malta. Defence of the Faith and humble Service of the Poor and the Sick
1099-2018 A.D. Without a final chapter*. Londinium: MSS Consulting
London, pp. 500 (ANDRZEJ F. DZIUBA)..... 837

CHRONICLE

- IV Student-Doctoral Scientific Theological Conference (7-8 June 2019)*
(ARTUR JEMIELITA)..... 845
- Inauguration of the academic year 2019/2020 (3 October 2019)*
(JERZY BETLEJKO)..... 849
- The conference of the Ombudsman and the Christian Theological Academy
in Warsaw entitled: "(Un)forgotten cemeteries" (23 October 2019)*
(TADEUSZ J. ZIELIŃSKI) 853
- Scientific conference: "Ulrich Zwingli. 500 years of the Reformation in
Zurich" (6 November 2019)* (RAFAŁ MARCIN LESZCZYŃSKI, AGNIESZKA
TERESA TYS)..... 857
- List of authors 860
- List of reviewers of "Theological Yearbook" in 2019 861

Wykaz autorów

Kalina Wojciechowska, k.wojciechowska@chat.edu.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Jerzy Ostapczuk, jostap@wp.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa.

Sergej Šumilo, sergshumilo@gmail.com, 126 Velyka Vasyl-kivska St., office 1, Kyiv, Ukraine, 03150

Andrzej Baczyński, xbaczynski@op.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Artur Aleksiejuk, a.aleksiejuk@chat.edu.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Jakub Kostiuczuk, abpjakub@orthodox.bialystok.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Zbigniew Kaźmierczak, zkazmierczak@gmail.com, Uniwersytet w Białymstoku, Instytut Filozofii, Pl. NZS 1, 15-420 Białystok

Renata Nowakowska-Siuta, r.nowakowska@chat.edu.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Tadeusz J. Zieliński, tjz@onet.eu, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Broniewskiego 48, 01-771 Warszawa

Joanna Tokarska-Bakir, joanna.tokarska-bakir@ispan.waw.pl, Instytut Sławiastyki PAN, ul. Bartoszewicza 1b m. 17, 00-337 Warszawa